

Erika
Füle

Nízke dno

Erika Füle

Nízke dno

© Erika Füle 2020

Obálka: František Bařon

Korektúra: Tomáš Čačko

ISBN 978-80-270-7848-6

Kapitola 1

Nedočkavosť ju poháňala ako víchrica. Ledva sa rozsvietilo blikajúce *Boarding*, medzi prvými natŕčala svoju vstupenku na palubu. Tvrdé podrážky jej lodičiek duneli do stien tunela, predbiehala sa, skoro ako tie protivné babky v obchode pred pokladňou. Nebol to jej štýl, len práve dnes mala veľmi naponáhlo. Rovnako ako včera a predvčerom. Deň za dňom jej stúpil adrenalín, hnal jej farbu do líc, rozširoval zreničky. Čakala, že si ju na bezpečnostnej kontrole vezmú nabok. Nevzali. Mávajú teroristi červené líčka?

Miesto v štvrtom rade pri okne. Malý ruksak opatrne vtesnala do skrinky nad hlavou a zakryla ľahkou vetrovkou. Kabelku zakopla pod sedadlo pred sebou, pripla sa bezpečnostným pásom, narovнала sa a potom už zvedavo kmitala hlavou. Do okna a do chodbičky, do okna a do chodbičky. Spolucestujúci sa krčili vo dverách, akoby opatrne nahliadali do tajnej komnaty, malé kajutové okienko omýval výdatný letný dážď. Zriadeni v žltých krikľavých overaloch so slúchadlami, čo vydúvali kukly na hlavách, sa tmolili okolo lietadla. Chýbali im len maľanské antény. Pobehávali, rozhadzovali rukami, telefonovali, až nasadli do auta a stratili sa.

Neuvidí, ako nakladajú kufre, batožinový pás je na druhej strane. Nie že ich pošlú niekam do Singapuru. Celá jej výbava, na leto a zimu. Ešte aj hrubú vetrovku vtláčila do preplneného kufra. V Prahe vraj bývajú riadne mrazy, strašili ju mama s otcom. V ruksaku má iba maličké rádio s gombíkmi do uší a dve kazety s obľúbenými krvavými Valentínmi. Tiež Krakatit od Čapka. Po česky. Mama so svojou cieľenou výchovou jej knihu podstrčila v snahe propagovať povinné školské čítanie spreď tridsiatich rokov.

– Zvykaj si na češtinu. Čapek písal dobré knihy. Nielen Bielu nemoc.

Tú čítala v preklade. Češtinu posledné mesiace usilovne trénovala, čítala české knihy, vylepšovala svoju materinčinu. Literárny jazyk ju priťahoval. Z malej knihy veršov od Emily Dickinson sa učila kúsky naspamäť a skusmo prekladala pomocou vreckového anglicko-českého slovníka.

Notebook starostlivo zabalený do uteráka. Fotoaparát. Mobilný telefón – dar od rodičov, ozrutný, nemotorný, s trčiacou anténou. Zato umný vynález. Pupočná šnúra. Kedykoľvek a kdekoľvek si len spomenie, môže volať domov. Napríklad z ulice, z práce, ešte aj z divadla. Len mu kúpiť v Prahe kartu.

Mäkká hudba z rádia nad hlavou fúkala studený vzduch a príjemne tíšila rozbúchané srdce. Odštartovali, lietadlo sa protivne rozhučalo, počula lo-

patky turbín ako klepocú do taktu a vyratávajú položky dlhého zoznamu povinností posledných dní. Práca; písací stôl a police vyprázdnila, kúpila šľahačkovú tortu a, ako sa patrí, slávnostne sa rozlúčila s kolegami. Šanóny plné dôležitých papierov po poriadku odovzdala. Nestihla odnieť drobnosti zo stola, čakali v dvoch papierových taškách. Medzi nimi Chrisova fotka. Baby v kancelárii vykladali na stôl svojich drahých, tak si ho zarámovala, neskôr putoval do šuplíka, zo šuplíka do tašky, ktorá zostala pod stolom. Spolu s drobnosťami a alpským kalendárom s krásnymi fotkami. Včera volala kolegovi, účtovník s vyplznutými vlasmi a anglickým fúzikom ako suché ovsené vločky, zato kamarát. *No problem*, vyhlásil, veci zavezie k rodičom.

Auto pred týždňom predala. Určite hlboko pod cenu, chlapík v predajni Ford sa príliš spokojne usmieval, obskakoval ju. Malá červená Fiesta chýbala, vzdialenosti sa zväčšili, čas utekal bežeckým tempom, nestíhala, meškala, dobiehala. Raz dokonca spadla z bicykla a škaredo si odrela koleno.

Zelené lúky so štvorčekmi tmavých anglických striech sa strácali v mokrom opare. Prudko stúpali, hrmotne sa natriasali na neviditeľnom rebríku. Knihy z knižnice vrátila, členstvo v knižnom klube odriekla, nemocenskú poisťku na pobyt v zahraničí má. Má? Vzala potvrdenie so sebou? Celý čas ležalo doma na stole. Zohla sa po kabelku pri nohách, ale bezpečnostný pás ju nepustil. Motory nahnevane vrčali, v kabíne bolo prítmie, nemala odvahu sa odopnúť. *Fasten seat belts*, jasne svietilo nad vchodovým panelom. Keby si ten pás teraz odopla, nad jej sedadlom by sa určite rozsvietila malá červená žiarovka a prirútila by sa letuška. Alebo by ju pilot ráznym hlasom na celé lietadlo napomenul: „Hej! Vy tam, na 4A!“ Český pilot v českom lietadle. V Prahe radi napomínajú a poučajú, to už vie.

Žalúdok poskakoval ako balón na vode. Nielen z lietadla. Čo viac bolo treba zariadiť? Banku vybavila, malé úspory previedla na bežný účet, pre prípad, že s platom nevystačí a použije Visa kartu. Zamenila päťsto libier na české koruny. Prvú výplatu dostane až koncom októbra, malú zálohu dva týždne predtým. Ako sa dá vyžiť z dvesto libier na mesiac? Toľko jej sľúbili. Dobré, bývanie v študentskej *koleji* bude skoro zadarmo, mesačne len dvadsať libier. Aj obedy v školskej menze sú za lacný peniaz. Život v Prahe je veľmi lacný. Pivo lacnejšie ako voda. Stačí to domácim, musí aj jej. Nemôže sa ako ufnukané decko skrývať za maminu sukňu.

Hoci mama si to o nej myslí. Akože je decko. Inak by nenapísala sestre, že jedináčik miláčik Sandra cestuje na rok do Prahy, bude tam chuderka celkom sama, opustená. Teta Ruženka obratom odpovedala, Sandru radi

prichýlia, vždy je u nich vítaná, chodí k nim autobus, priama linka. Aj oni sú často v Prahe, syn tam študuje na technike.

Teta bola vlastne celkom fajn. Staršia od mamy. Nepodobali sa, teta mala takú tú naondulovanú frizúru. Krátko po revolúcii, keď im už dovolili cestovať, prišli na návštevu. Okrúhla teta a mlieky ujo. Strýko Jenda. Oblečení ako v starých filmoch. Usmievaví, teta si ju túlila, hladila po líci. A niekde v tej ďalekej krajine žije celá hŕba príbuzných, o ktorých predtým nikdy nepočula. Bratranec, vydatá sesternica s deťmi. Napínavé. Predtým sa do rodiny počítali len otec, mama a ona. Stará mama, z matkinej strany, prišla raz dávno na Vianoce. Slabo si ju pamätala, neveľká babička s veľmi ohnutým chrbtom. Priniesla jej plyšového medveďa. Neskôr ochorela a zomrela. Z otcovej strany všetci príbuzní pomreli.

Rodina je zázemie, bez ktorého človek stráca korene, tvrdia múdri. Aj sama na to prišla, keď zostala sama. Nechcená samota tlačila ako kameň v topánke, tridsiatka sa blížila a ani vlastný byt nemala. Po troch rokoch s Chrisom sa cítila ako strokotanec vyvrhnutý na neznámy ostrov. Poslal ju späť k rodičom ako zmätočný výrobok pred vypršaním záručnej lehoty. Vlastne ani neposlal, byt patril jemu, on si našiel inú, musela sa odsťahovať. Z milého flegmatika sa jej pred očami menil na popudlivého puntičkára. Hádali sa o maličkostiach, hlúpostiach, ničomu nerozumela, nevedela, čo robí zle. Keď sa spýtala, odpovedal, že nič, nič nerobíš zle! Znelo to, akoby celá jej bytosť bola načisto pokazená. Obstúpil ju nepochopiteľný smútok a clivota, začala baliť. Nenamietať. Chcela, aby ju vyhodil. Nie. Pobožkal ju na čelo. Ako požehnanie.

Predierali sa hustými, dažďom nasiaknutými špinavými mrakmi, lietadlom hádzalo ako starým autom na hrboľatej ceste. Naposledy, keď služobne letela do Ríma, to bolo ešte horšie. Sedela ako za trest vzadu v poslednom rade, viseli práve niekde nad Parížom, keď pilot upozornil cestujúcich na malú turbulenciu. Lenže to, čo nasledovalo, bola divá jazda na húsenkovej dráhe. Človek si musí dávať pozor, v lietadle sa sedí alebo vpredu, alebo sa jednoducho neletí.

Slnko konečne nakuklo do kabíny, nápis nad dverami zhasol, motory sa stíšili. Vynorili sa z hrčavého poľa bielych huňatých mrakov a ľahli si pod nekonečne modrú klenbu. Rýchlo sa odopla, prehrabala obsah kabelky. Zdravotnícka poistka tam pravdaže bola, v malom žltom obale spolu s pasom a ostatnými papiermi. Zmätkuje, ako vždy. Poistku má, ale určite zabudla niečo iné a dôležité.

Balila na poslednú chvíľu, veci zo šatníka vyhadzovala na hľbu do kresla, potom do kufrov.

– Kedy začneš baliť? – poháňala ju denne mama. – Nemám ti pomôcť? Urob si zoznam.

A tak ďalej, celé dni. Mama prevzala na seba jej cestovnú horúčku, otec len nesmelo našľapoval vo dverách. Neposlušná dcéra sa ale nedala. Plná trucu vytiahla kufre až posledný večer a dlho do noci preberala.

Denník nezabudla. Malý hrubý zošit s tvrdým kvietkovaným obalom. Pre dievčatká. Formátovaný práve do jej kabelky. Žiadne dievčenské romány, len pocity, fragmenty, útržky myšlienok a zážitkov. Slová ako fotky. Album slov namiesto dlhého epického filmu. Otvorila zošit na prvej stránke, s perom v ruke sa zaďivala na biely koberec pod oknom a zapísala si posledný obraz z uplakaných rodných ostrovov.

*Žlté overaly v lesklom daždi
ako prievozníci
na bájných vodách Sirionu*

Rodičia sú fajn, kamaráti, obaja, môže s nimi hovoriť o hocičom. Aj otec vládze počúvať, trochu s menšou trpezlivosťou než mama. Mama sa ale za posledný rok, odkedy pracuje u toho mastičkára, zmenila. Homeopat, vraj vyučený. Kam chodia takí do školy? Mama mu robí sekretárku a prepadla jeho výmyslom. Doma im drží školenia, pri každom prechladnutí im núti taký protivný čaj, ktorý otec zásadne odmieta. Otcovi sa nepáčil ani ten čaj, ani jej nová práca, neodpustil si štipľavé poznámky. Asi žiarlil. Mama spomínala svojho šéfa prehnane často. Na druhej strane, mala to teraz blízko do práce, desať minút pešo, plus trojštvrťinový úväzok za celý plat. Preto otec mlčky trpel. Len keby menej citovala tú pseudovedu.

V jednom boli rodičia zajedno – radi zabúdali, že majú dospelú dcéru, ktorá sa síce nedávno vrátila do svojej dievčenskej izby, ale až taká infantilná nebola, aby ju otec s mamou od samej radosti považovali za malú školáčku. Čím ju nechtiac vyhnali do sveta.

Život je zmena. A keďže nevie, čo sa myslí pod pojmom život, skúsi aspoň tú zmenu. Ktorá je teda život. V jej rozhodnutí nebolo nič riadne premyslené ani príliš múdre, len chvíľková a nesmierne vábivá vidina. Mohlo by to znamenať, že ak sa teraz vrhne do tohto dobrodružstva, spozná lepšie život? Spozná? Naučí sa? Možno. Človek robí veľa vecí, ktorým nerozumieme.

Začala s tým Angela. Kamarátka, novinárka a svetobežníčka. Po uši zamilovaná do Prahy a najmä do svojho pražského Ivana. Nadšená nežnou revolúciou. Nové demokracie potrebujú pomoc, oslobodené národy sa musia naučiť svetové jazyky, aby sa rýchlejšie vymotali spoza opony. V Čechách chýbajú učitelia angličtiny. Ona predsa nie je učiteľka a už vôbec nie angličtinárka, namietala. Študovala sociológiu, neskôr sa dala na ekonómiu, odtiaľ má aj diplom. Práve na pražskej ekonómii hľadajú angličtinárov, Angela neodbytné naliehala.

Chvíľu trvalo, kým sa myšlienka na Prahu obliekla do vyžehleného kabáta a vytrvalo cupitala pri nej. Bola všade. Neodbytná ako zlé svedomie. Dni a noci sa púšťala do vnútorných dialógov, hľadala argumenty proti, pokúšala sa ju umlčať, zavrieť do skrine. Nedala sa, krúžila okolo a pripomínala sa pri každej príležitosti. V práci, keď ju nahneval šéf, doma, keď sa pochytila s mamou, v nedeľu, v prostredí vyumývaného pokoja a uhladenosti, keď samota najviac ťažila. Takto si predstavuješ svoj život ďalších, čo ja viem, tridsať rokov? Podpichoval ju vnútorný hlas. Urob niečo. Zmizni. Odcestuj. Absolútne šialený nápad. Asi ako strmhlav skočiť do neznámej vody.

Začiatkom mája v jednu slnečnú nedeľu, z ktorej si pamätá skoro každú minútu, sa zišli so susedmi. Grilovali v záhrade, plánovali letné dovolenky. Vtedy len tak mimochodom vyhlásila, že sa vyberie na rok do Prahy. Chvíľkový impulz vzal na seba zaokrúhlený tvar dobre formulovaného a vysloveného nápadu, a skôr ako sa so slovami skamarátila, pustila ich do vzduchu. Mama ako zelená žabka vypúľila oči a od prekvapenia sa nezmohla ani na slovo. Otec nebol nablízku, nepočul, ten by začal hneď diskutovať. Susedom sa nápad páčil a ona sa okamžite zamilovala do hriechne vábivej predstavy ročných prázdnin. Akoby vyhrala milión a s ním cestu okolo sveta. Svet síce obsiahne len Prahu a rok sa skrúti na deväť mesiacov. Na živobytie si ľahko zarobí. Nemôže byť predsa ťažké trkotať so študentmi o počasí, o nákupoch, o programe v televízii. So študentmi len o niečo mladšími od nej. Aj zadarmo by pristala.

Deväť mesiacov v Prahe. Kto nebol v Prahe, nepochopí. Otec vždy spieval o svojom rodnom meste, až mu raz pubertálne skočila do reči, že prečo odtiaľ ušiel, keď Praha je najkrásnejšia na svete. Veď sama uvidíš, odvrkol vtedy.

Vlani na jeseň sa po prvý raz vybrala za Angelou. Listy zo stromov už opadali, všade špina, smrad, akoby veľkým vysávačom ukradli vzduch

z ulíc. Nevľúdni ľudia. Po dvoch dňoch sa ale naučila zaostrovať, za ošarpanými fasádami videla paláce, chrámy, pod nohami mozaiku chodníkov, ktoré pamätali minulé storočia. Čiernobiely film, len si priložiť farebné sklíčko pred oko. Ošarpané, špinavé mesto, chudobné ako Popoluška, čakalo na svojho princa. A zmeny šli rýchlo, pri každej ceste, a odvtedy ich bolo niekoľko, domy vystupovali z tieňa. Pod cukrovými polevami rapídne mladli, svietili do ružova, do modra, do zelena. Na ulici rozpoznávala nemeselé úsmevy na tvárach.

Kniha na kolenách a kalištek suchého Martini s plávajúcimi kockami ľadu, uspávali. Motory slabo priadli. Sklonila sa do okienka a vyhľadávala aspoň niečo, čo by upútalo pozornosť. Napríklad lietadlo v diaľke, trhlina v mračnách, vrchol vysokej hory. Nikde nič, len slnko, modrá obloha a biely trblietavý penivý kúpeľ pod nohami. Ani si nevšimla, kto sedí vedľa. Staršia pani, možno Češka. Určite bola navštíviť deti, ktoré v šesťdesiatom ôsmom ušli. Ako jej rodičia. Neprizná sa, že vie po česky, možno by sa pani nezastaviteľne rozovorila. Ani zo slušnosti by dnes nevládala počúvať. Čakala.

Vedela, že príde. Pri každom lete sa zvykol dostať. Ten neurčitý až plachý pocit neskutočnej ľahkosti. Metafyzický pocit bez koreňov. Odnikadial. Zvláštny pocit, ktorý prichádzal zvnútra, viackrát ho už zažila. Bezhovový stav v tlakovej kabíne lietadla akoby oprášil mozgové závitý od nepotrebného balastu a vnemy nechal voľne splývať na dvojfarebnej hladine. Modrobiely prázdno. Plechový pancier z lietadla odletel, sedačka pod ňou sa prepadla. Narovнала sa, pomaličky sa nadýchla a s rozpaženými rukami si ľahla na neviditeľný čarovný koberček.

*Modrý svet bieleho nekonečna
a Nirvána
na ceste prebudenia*

Mraky sa trhali, z hĺbky sa vynorili žlté a svetlozelené polia, obstúpené tmavými lesmi. Dedinky. Priveľa farieb pohltilo čaro. Asi sú už v Čechách a tá krivolaká rieka by mohla byť Berounka. Otec ju od malička učil zempis. Večer, namiesto televízie. Na stôl rozložil veľký atlas a spolu popisovali krajinu. Na západe to boli Krušné hory, na juhu Český les a Šumava, na severe Krkonoše a Jizerské hory. V strede Vysočina, na východe Karpaty. Mama jej zas čítala rozprávky a učila ju dejiny. Najviac sa jej páčila Pražská defenestrácia ako začiatok tridsaťročnej vojny. V škole to rozprá-

vala spolužiakom, strašne sa smiali a predstavovali si, ako cisárski úradníci letia z okien na mäkké smetisko.

Tomáš

Podľa hodínok a praskotu v ušných bubienkoch cítila, že začali klesať. Z mračien ostali len osamelé plávajúce franforce, krajina pod nohami sa rýchlo približovala. Slnko sa zrkadlilo v ohyboch rieky, na brehoch rozložené sivé štvorčeky domov popretkávané svetlými uličkami. Pilot hlásil na letisku dvadsaťštyri stupňov a slabý vietor. Poprial príjemný večer v Prahe. Lietadlo potom zľahka naklonil a nízkym oblúkom predstavil mesto cestujúcim. Spoznala rozložitý tieň Hradčian, mosty na Vltave, strecha Národného divadla sa kovovo zablysla.

Čaká ju na letisku. On chcel, aby prišla o deň skôr, už v nedeľu. Nová známosť, *boyfriend*. Teda žiadny chlapec, starý cap, aspoň štyridsaťročný, dvakrát rozvedený, s bohvie koľkými deťmi. Nerád o nich hovoril. Milý, pozorný, usmievavý. S pivným bruchom. Gate mu držia na trakoch, inak by ich stratil. S duchom a nápadmi pätnásťročného a hlavou plnou dobrodružstiev.

Len nech si nemyslí, že prišla do Prahy pre jeho čierne oči. Presnejšie hnedé. Jedno oko mu zabeháva. Zakaždým zabudne, ktoré, chvíľu ho musí nebadane pozorovať, potom stočí zrak na zdravé oko. Na druhý deň to už zase nevie. To zabehávajúce oko pod šticou čiernych vlasov sa menej hýbe a díva sa niekam inam. Pod nosom čierna štetina fúzika, ktorý si stále prihládza. Jej Tomáš.

Batožinový vozík do výšky naložila kuframi a veľkou taškou. Desať kíl nadváhy. Na londýnskom letisku Heathrow ju obrali o skoro celú hotovosť, ktorú mala v librách. Nebedákať, pred chvíľou ešte mala starosť, aby kufre vôbec prišli. Obzerala sa po Tomášovi, keď ju niekto odzadu chytil za rameno.

– Sandra, čau! Vitaj v Prahe.

– Miloš! Ahoj. Kde sa tu berieš? – potešila sa.

– Čakám na teba ako uvítacia delegácia. Nakázal mi kúpiť kvety, – podal jej červenú ružu a prebral vozík s kuframi.

– A Tomáš? Kde je? Stalo sa niečo?

– Nie, nič! Oslavuje narodeniny. Pozval kopy ľudí a nechcel ich tam nechať.

– Narodeniny? Dnes? – začudovane sa dívala na Miloša. Ráno spolu hovorili. Volala mu ešte z Bristolu, skôr než ju rodičia viezli na letisko, a Tomáš sa o ničom nezmenil.

– Nikdy si mu nenazrela do občianky? Modroočka. Možno ti zatajil aj iné, – Miloš sa uskľaboval.

Tomáš sa často vystatoval, že je zanovitý ako baran, pretože sa narodil v jeho znamení, niekedy na jar. Denne kupoval smiešny klebetník, samé holé prsia a vytrčené zadky, rýchlo v ňom nalistoval horoskop, sústredene čítal a obhrýzal si pritom nechť na palci. Aby vopred vedel, ako deň dopadne.

– Stihol už pár pív a pri letisku policajti radi kontrolujú. Najmä v nedeľu.

– Máte tu fajn teplo, – usúdila, len čo vyšli z podchladenej budovy letiska. Na naložené batožiny pridala ruksak a vetrovku.

Miloš zastavil vozík pri starej renoltke so svetlými tmelovými fľakmi na tmavomodrom plechu.

– Začína hrdzavieť, – poznamenal ospravedlňujúco. – Musím ho prestriekať, – prstom hladil jeden z fľakov. – Nemám na nové. Ten váš kapitalizmus sem ešte nedorazil. – Pridržal jej dvere. – Stavíme sa ešte pre jednu kočku.

Nedeľne prázdny cestami vyklúčkovali z letiska a pokračovali na predmestské betónové sídlisko. Vežiaky, úzke cesty prepĺnené zaparkovnými autami. Miloš pribrzdil pred jedným vchodom a opatrne sa dvoma kolesami vyškríbal na chodník.

– Hneď som späť, – svižne vyskočil z auta. Cestou si zastrkával košeľu, ktorá sa miestami vysúkala z nohavíc, vypál hrudník a vtiahol brucho.

Miloš, Tomášov najlepší kamarát, vyrastali spolu. Oboch poznala rovnako dlho, či rovnako krátko. Tmavý blond, brčkavý, modré oči. Niekedy musel byť silný fešák. Grécky typ. Určite ho od malička všetky tetky obdivovali, bozkávali na líčka a on mal ženy rád. Jedna doma nestačila. Každú chvíľu s inou milenkou, niektoré už stretla, manželku nie. Ani túto, s ktorou vychádzal z činžiaka. Tenká, krehká čiernovláska, úzke tmavé nohavice nad členky, biela čipkovaná blúzka, vysoké podpätky. Jednou rukou si šuchorila vlasy a druhou zatvárala sponu na kabelke prevesenej cez plece. Vtesnala sa na zadné sedadlo.

– Naša anglická priateľka, – predstavil ich Miloš, – hovorí aj po česky.

– Eva, – kráska zašveholila tenkým hláskom a otrčila ruku na pozdrav. Z kabelky potom vybrala malé zrkadlo, make-up, ceruzky a dala sa do na-

nášania ďalšej vrstvy farieb na už pomalovanú tvár. Jedno z klubových dievčat, ktorými sa chlapci obkolesovali.

– Tomík má dnes narodeniny, že? – Eva sa k nim predklonila. – Kúpili ste mu niečo?

Ako dôverne ho oslovuje! Tomík! Smiešne.

– Darček? Vezieme mu predsa Sandru až od Anglánov.

Miloš vytiahol cigaretu, zapálil si. Krabičku aj so zapalovačom jej strčil do ruky.

– Vezmi si. Mám len naše Sparty.

– Nie, ďakujem. Ja nie, – podala ich dozadu. – Do ktorého klubu? Toho tenisového? – vyzvedala.

– Nie, nie. Nové časy, nový klub. Kurty sprivatizovali, patria tenisovému oddielu a ten financujú bohatí sponzori. Začali tam chodiť divné ksichy. Nie je to už pre nás. Zato máme invazák. Tamten bol pri vode, tento je priamo na nej.

– Poznám aj ten. Aj Vendulku.

– Vendulka je naša. Klasa, – Miloš sledoval semaforey a s prestávkami hovoril. – To vieš, Tomáš je pravý vodák. Ešte od Sázavy. Ja menej. Nemám kedy. Nemám ani loďku a neviem plávať. Len v dlhoch, – škeril sa.

Eva s Milošom naplnili auto štipľavým dymom. Stiahla okno na svojej strane, vytrčila dľaň a do rytmu dlažbočných kociek mávala.

– Máš kde bývať? – prekrikoval hluk Miloš.

– Na koleji. Jarov.

– No... keby si potrebovala, len povedz. Viem o dobrom private. Za dobrú cenu.

Križovali Vltavu, na pravom brehu pokračovali nábrežím na juh. Vytočila hlavu, zadné okno vyplňala široká panoráma Hradčian. Majestátny pohľad v podvečernom slnku.

– To je krása! Ešte krajšie ako zo vzduchu. Pilot nám dnes doprial malý vyhliadkový let pred pristátím.

– Chodíte často do Prahy? – spýtala sa Eva.

– Milujem toto mesto. Otec je odtiaľto.

– Máte pravý pražský prízvuk. Lepší ako ja. Človek by nepovedal, že žijete vonku.

– Aj som sa tam narodila, – hrdo doplnila a počastovala Evu teplým úsmevom. Otec ju učil zaťahovať po pražsky, ešte aj Formanovho Čierneho Petra jej premietal. *Ahoj. Ahoj!*

Obnovené fasády domov nábregia vystúpili z dlhoročnej šedivej anonymity a s riekou v čistých oknách sa dívali na kvetinové záhony nedeľného korza.

– Prezidentské nábregie, – poznamenal Miloš. Keď sa nevyjadřila, ukázal prstom. – Tam býva Havel.

Po Vltave dychčal remorkér, predbiehali ho vyhliadkové parníky naložené turistami. Otvoreným oknom zreteľne počula megafónový hlas sprievodcu.

– Bude aj muzika? – Eva sa naklonila dopredu.

– Nevieť. Nič neviem. Od rána som na nohách. V robote je bláznec. Rozumieš, v nedeľu. Pokazila sa klimatizácia. Vrátnik mi volal. Naháňal som opravára. Ten bol na chate. Normálka, veď je nedeľa. Musel som za ním až k Mělníku. Tomáš ma akurát chytil na mobile. Tak som Sandru vyzdvihol na letisku.

Za vyšehradským tunelom dobehli dlhú kolónu áut pred semaforom.

– Ja by som tu vyskočila. Len na chvíľu, – ukázala na druhú stranu ulice. – Do *Večerky*.

– Bež. Zaparkujem.

Chvíľu bezvýsledne šmátrala po kľučke, až sa Miloš naklonil a s úšklabkom otvoril dvere.

– Odpadla... ale mám ju.

Nepočítala s narodeninami. Na chodníku pred malým obchodom sa v nachýlenej debničke červenalo pár paradajok, papriky, baklažán. Pohľadom zavádila o veľkú zelenú dyňu na zemi. Veľkú ako dve hlavy. Nazrela do otvorených dverí, nedeľne unudený mládenec vyšiel a vložil dyňu do igelitky. Kvety nemali. Zaplatila.

Slnko sa topilo v šafranovom opare letného podvečera, nehybný vzduch oťažel ružovo sivým smogom zastierajúcim breh rieky. Prebehla cez vozovku s hustou premávkou – posledná prázdninová nedeľa. V tieni starých vykřivených jabloní sa na malom parkovisku tiesnilo niekoľko áut. Miloš s Evou nikde. Flakatá renolťka pritúlená k veľkému vyblýskanému Volvu, ktoré patrilo Tomášovi. Ruch mesta sa stratil, hustá zeleň stromov a kríkov sa postarala o mäkké kulisy.

Zaprášeným parčíkom zišla k veľkej, reťazou zabezpečenej dvojkrídlovej bráne – vjazdu do ohradeného priestoru lodeníc. Lode kotviace pri pontónových prstoch sa zvolna lenivo pohupovali. Plachetnice, motorové člny, obyčajné loďky, ale aj niekoľko luxusnejších plavidiel. Ako v ozajstnom prístave. Len more chýbalo. Namiesto nekonečnej vody na ho-

rizonte sa na nábreží tiahol val starých, šedivých, v jednoliatej špinavej uniforme odetých obytných blokov.

Pri ostrove vytvorenom násypom v strede rieky vystupovala nízka nevábna silueta plávajúcej budy zasadená do kvetinovej záhrady.

Invazák

Po prvý raz bola v klube na jar, keď prišla na skok za Tomášom. Celý deň boli, ako to on nazval, na pracovnom jednaní v Benešove a okolí, v kaviarni na námestí sa stretli s dvoma chlapíkmi, pokračovali za mesto, tam Tomáš behal s papiermi v ruke po stavbe obrovskej vily. Vrátili sa do Benešova, kde zase s tromi čudnými mafiánskymi typmi večerali v bočnej uličke v hlučnej reštaurácii. Do Prahy sa vracali za tmy.

„Musíme aj medzi normálnych ľudí,“ vyhlásil cestou a viezol ju niekam k rieke. Mesiačik slabo zhasínal, od auta šli v úplnej tme, potkýnala sa na hrbolatých kameňoch, nevidela ich, len cítila pod nohami. Potom otvoril bránku v plote, nasledoval kovový mostík so zábradlím, ktorý končil v čudnom dlhom baraku. Pri slabom svetle jedinej žiarovky vyšli na dlhý gánok nad vodou a na jeho konci dvermi do vysvietenej miestnosti.

Zadymenú klubovňu vyplňala hlučná a veselá spoločnosť pri stoloch s pivom. Na gitare niekto brnkal pesničku, ostatní falošne spievali. Nezdalo sa, že sú na lodi, pripadala si ako v prístavnej putike či v zakázanej hašížárni. Sem chodia normálni ľudia? Ohŕňala nosom. V tej miestnosti nebolo zrnko intelektu, len živočíšne odéry točiace sa vo vzduchu. Chcela preč, odmietla panáka aj párok, frflala, od dymu ju štípali oči.

Na druhý deň tam šli znovu, Tomáš si v klube zabudol zápisník. Bolo to v marci, miestami sa ešte držali zvyšky snehu. Nesmelé slnko vôbec nehrialo, od vody sálal chlad. Holé pokrivené škaredé stromy. Na pletive plota prilepené zdrapy novín. V spláasutej žltej tráve sa leskli plechovky a fľaše.

Za plotom sa tiahla tá čudná dlhá oplechovaná búda. Plochá široká pramica s kormou vytiahnutou na breh pripomínala veľkú rybu s otvorenou papuľou. Namiesto vyplazeného jazyka z nej vytekala úzka drevená rampa na šírku jedného chlapa s fúrikom. Podobala sa na šedivý barak zariadenia staveniska, ktorý sa nedopatrením skotúľal do vody. Búda kotvila pristrčená k násypu v strede Vltavy a z boku ju pridržieval ten šmykľavý kovový mostík. Dvojpodlažné plavidlo s plochou strechou, pavlač so zábradlím a úzke, tesne vedľa seba nastrkané dvere kajút. Predok, prova lode, bol dookola zasklený a miesto, kde stával kapitán so svojím kormidlom, sa pre-

stavalo na klubovňu. Či skôr krčmu s jedálňou a výčapom, kde kraľovala Vendulka.

V klubovej miestnosti nebolo ani stopy po strašnom vzduchu predchádzajúceho večera. Nozdry príjemne dráždila vôňa cibule a pečeného mäsa. Pár chlapov sedelo pri pive, ďalší s príborom pred sebou čakali na obed. Vendulka, *pani správcová*, či *kustódka*, ako ju oni volali, varila obed. Prešedivená korpulentná dáma s ružovými lícami, bezzubo stlačené pery nad vystúpenou bradou, okrúhla tvár, oči ako štrbinky. Príroda ju obdarila nielen vnadami, ktoré dnes pomaly splývali s jej mohutným driekom, ale aj jedným okom hľadiacim dokriva. Presne ako u Tomáša.

Svižne sa vytáčala v kuchynke za barovým pultom, varila. V prestávkach, keď jedlo zamiešala, ochutnala, vylepšila korením a postavila späť na sporák, podišla k prvému stolu, uchlipla si zo svojho štamperlíka s beche-rovkou a potiahla z cigarety odloženej v popolníku. Cestou, len tak zo zvyku, kárala chlapov pri pive. „Babi, už sa nečerti,“ tíšili ju. Vendulka pravdaže kontrovala ostrým jazykom, pohlavné orgány a výplašky vystrekovali do vzduchu. Nikdy predtým tie slová nepočula, akoby nepatrili do jej materčiny, či skôr mama s otcom ju zabudli uviesť do podpásového sveta. Vendulka vynadala chlapom do lenivých darmožráčov, začo si od jedného vyslúžila medvedie objatie. Rázna generálka držala lodníkov na uzde.

Tomáš sa k Vendulke správal ako k vlastnej mame. Pobozkal ju na líčko, predstavil svoju novú priateľku. Vendulka si kritickým okom Sandru obzrela, ale zdalo sa, že nemala výhrady. „My sme tu ako u vás Anglánov. Všetci rovnako. Len si tykáme a nie vykáme,“ usmiala sa. Odvtedy mala Vendulku za staršiu kamarátku.

„Za poslednej svetovej vojny sa tie dlhé plávajúce húsenice preslávili,“ vysvetľoval jej Tomáš. „Považovali ich za technický vynález storočia. Invázne výsadkové lode schopné prepraviť vojakov spolu s celou výzbrojou, dokonca aj vozidlá. Priamo z brehu na breh. Poháňali ich rýchle motory na naftu. Tu boli motory, tu stáli vojenské džípy, tu spalo mužstvo. Operácia Overlord,“ pri stole jej to kreslil na obrúsok a spýtavo sa na ňu pozeral. Prikývla, učili sa to v škole. „My nie. Nás krmili len úspechmi Červenej armády. Pritom to bolo veľké technické haló.“ Rozprával zasvätené, akoby sa historického vylodenia sám zúčastnil. Technik, inžinier.

Dve z lodí, s ktorými sa spojenci vylodili v Normandii, rôznymi kanálmi preplavili koncom vojny až do Prahy. Trošku z recesie, takej tej českej, sčasti ako vojnovú korisť českých vojakov, ktorí sa invázie zúčastnili. Jedna z lodí pred časom vyhorela a teraz, vyššie pri smíchovskom brehu, po-

tupne zarastala burinou. Ani ich klubový invazák, ako ho všetci volali, viac neplával. Zospodu ho podopreli, zboku vystužili, natrvalo zapustil korene. Stal sa z neho chudobný príbuzný plávajúcich botelov na Vltave.

Doma nadšene rozprávala rodičom o veľkej pramici, o lodníkoch v jachtovom klube. Otec ju rýchlo brzdil, opravoval. Po prvé. Nie sú to žiadne invázne lode z Normandie. Tvoj starý otec by ti o nich vedel rozprávať. Vyrábal k nim súčastičky. Tam, v Prahe. Sú to nemecké lode a nič iné. Tie dva vraky sa nikdy nedostali na ozajstné more. Nacisti sa chystali obsadiť britské ostrovy, preto ich vymysleli a stavali. Našťastie sa k tomu nedopracovali, ale pár lodí stihli dokončiť. Nemci potom koncom vojny dotiahli tie dva člny po vode do Prahy. Že prečo práve tam, to si už asi nikto nepamätá. No a na Vltave aj zostali.

Bez slávy

potupné hákové kríže minulosti

Bez mora

čo ustúpilo do nekonečna

S Tomášom sa zrazila pri schodoch do podpalubia.

– Už som sa zľakol, že ťa cestou niekde stratil, – ukazoval dole schodmi. – Má novú buchtú. Nevidí, nepočuje. Aký bol let? Hádzalo?

– Nie. Normálka, – odpovedala s údivom. Zabudla, že on cestovateľ a námorník sa bojí lietať. Nikdy by sa k tomu verejne nepriznal, len zakaždým vyzvedal podrobnosti, aby sa utvrdil v presvedčení, že cestovať lietadlom je veľmi nebezpečné.

– A nak ťa pánbožko dlho živí, – nemotorne dolovala ťažkú dyňu z igelitky. – Koľko to máš?

– No, hm, dnes nemám. Chcel som len osláviť tvoj príchod, – pritiahol si ju a vtisol pivom a niekoľkými rumami páchnuci mokrý bozk na krk. – A tu sa zvyknú oslavovať len narodeniny alebo meniny.

– Ktoré ty máš...

– Prvého apríla! Takže žiadne oslavy, len by ma vysmiali. A Tomáša je na MDŽ. Deň pred. Ten sviatok ste mi zas vy baby ukradli. Tak povedz, kedy mám oslavovať?

– Tomáš! Kde si? – z otvorených dverí klubovne sa ozval Vendulkin prefajčený alt.

– Už letím, babi! – zrukol, akoby kričal do hluchého ucha. – Bež dole. Edo ti načapuje jedno penivé. Práve som mu pomohol naraziť súdok. Hned prídem, – a pľasol ju po zadku.

Opatrne zostupovala po strmých drevených schodoch do veľkej sály v podpalubí, ktorá sa tiahla pod polovičkou plavidla. Páchla zatuchlinou ako dlho nevetraná kajuta, len cigaretový ozón prerážal. Otvorenými okienkami vnikalo zapadajúce slnko a opieralo sa do plachiet vyblednutej reprodukcie fregaty visiacej v ráme na stene. Na preglejkových stenách menšie obrázky lodí, niekoľko pražských pohľadníc. Pri pospájaných stoloch hostia, prestreté ako na pravú hostinu.

V rohu si Vendulkin Edo vystrojil výčap, do pollitrov stácal pivo z plechových súdkov.

– Prišla si navštíviť chudobu? – Edo jej podal ľavačku, druhú ruku držal na pípe a pomaly naplnil pohár. Vysušený starý chlap, křčovitýorský vlk, mozolnatý ako hrubo pomletá klobása. Vždy s nesmelým úsmevom v rozbrázdenej tvári.

– Nalej si tej žltej zbrndy. Na uvítanie, – ukázal na veľkú sklenenú misu na stole. Ochutnala. Riadne posilnený pomarančový džús, tak pol na pol s vodkou.

Pozvoľna sa trúsili ďalší hostia. Niektorí v pracovnom, upotení, v zabraných tričkách, s dočervena vydrhnutými rukami. V letnú nedeľu pracovali na svojej bárke a večer zašli do klubu na pivo. Iní vo vychádzkovom zaskočili na kus reči. Nik nemal kvety ani darček, ako býva zvykom pri oslave narodenín. Nik ani Tomášovi negratuloval. Len si sadli za stôl, rozpačito sa obzerali, až sa pripojili k skupinkám.

Tomáš pobežoval v tmavých nohaviciach a bielej košeli s krátkymi rukávami, namiesto motýlika mal čierne traky, ktoré sa nehodili k úlohe čašníka. Pracovné polkruhy pod pazuchami, unavene si utieral kropaje potu na čele. Obetuje sa. Pre ňu. S dojatím ho pozorovala. Kmital po schodoch, hore svižne, dole opatrne, v rukách s misami, podnosmi.

Miloš sedel tesne pritlačený na svoju pomalovanú krásku. Jednou rukou ju zľahka objímal, v druhej držal cigaretu a hustil do nej. Chvíľu otáľala, napokon si prisadla, ale ani tak si ju nevšimli. Dotkla sa Milošovej ruky.

– Miloš, prepáč. Vieš, tie moje kufre. Myslíš, že sú v aute v bezpečí?

– Máš recht. Cez noc ich tam nemôžeme nechať. Tomáš! – otočil sa do sály. – Čo s jej kuframi? Dnes ju neubytujú. Núkal som jej privát, ale ona chce medzi študákov.

– Viem. Aj ja mám jeden. Tu blízko. V Podolí, – Tomáš ukázal cez okno. – A nie drahý. Jedna plus jedna.

– Stali sa z vás makléri? Dohadzujete ako profesionáli.

– To vieš. Strana a vláda sa o nás viac nestará. Nos treba držať nad hladinou. Mám aj realitku, – Miloš sa hrdil.

– Fakt? Gratulujem! Spolu?

– S ním? To by mi ešte chýbalo, – Tomáš sa zaškeril na Miloša, ale hneď zmenil tón. – Prosím ťa, zavez tie kufre domov k sebe. Vidíš, ja teraz nemôžem, – bezmocne rozhodil rukami, nasadil svoj roztomilý úsmev a stratil sa hore schodmi.

Miloš nenamietať. Tomáš bol preňho starší brat, ktorého slovo platí, ktorý nad ním drží ochrannú ruku. Ktorého obdivuje, na ktorého aj žiarli. Dobjedol klobásku, spláchol hrdlo zvyškom piva a vysúkal sa spoza stola.

– Drž nám tu miesto. Hneď sa vrátim, – Evu vtlačil späť na stoličku.

Cestou k autu vysvetľoval.

– Zložíme ich u mojej tety. Býva tu neďaleko. Otcova sestra. Doma by som žene musel vysvetľovať, kto si, čo si a prečo si tu. A vôbec, – previnilo sa usmial. – Tiež bývam na druhom konci Prahy. Teta sa zas nezvykne veľa vypytovať.

Vycúval z radu áut na trávniku, opatrne sa dohrkotal na cestu a hneď v prvej priechnej uličke zaparkoval pri chodníku. Vzal obidva kufre, ona cestovnú tašku a úzkym, slabo osvetleným schodišťom starého činžiaka vyšli na vysoké druhé poschodie.

Stará pani otvorila po prvom zvonení. Akoby stála pri dverách. Tenká, bledá, v peknej hodvábnnej blúzke, so stopami rúžu na perách. Ničomu sa nečudovala, od Miloša zjavne prijímala všetko. Aj kufre. Uložili ich do predsiene.

– Čakala ťa, – poznamenala, keď sa vracali k autu a začudovane sa pozerala na Miloša.

– Sotva. Nemá ani telefón.

– Ešte aj nedeľné zákusky boli na stole, – stará pani ich napriek protestom vtiahla do kuchyne a pohostila tvarohovými koláčikmi. Otvoreným kuchynským oknom doliehal ruch ulice, pod oknom stál šamlík, v okne vankúš. Denný program namiesto televízie.

– Vždy je v pohotovosti. Pritom chudera nikoho nemá.

Lodníci v dlhom podpalubí invazáku sedeli roztrúsení ako omrvinky v zahustenej polievke. Oči štípali, bočné okienka vojenského plavidla ne-

stačili meniť vzduch, od samej námahy sa potili. Tomáš, tesne pritlačený k Eve, niečo kreslil na obrúsok. Žiarlivosť okamžite zrýchlila tep. Aj Milošovi.

– Zohrievaš stoličku, aby mi nevychladla? – Miloš ho vyhnal z miesta.

– Pracuje v sporiteľni a ja budem potrebovať úver, – Tomáš si presadol a vysvetľoval jej do ucha. – Miloš je dosť smiešny so svojimi kočkami. Tvrdí, že zakaždým je to láska na prvý pohľad a že je v tom nevinne. S touto bol v klube aj pred týždňom. Človek nikdy nevie. Najedz sa. Musím ešte niečo zariadiť, – a znovu sa stratil v opare.

Poslúchla, nabrala si zemiakového šalátu a opečenú klobásku. Pohár vína. Prisadla si k Vendulke.

– Vyhladla som, – zažmurkala ospravedľujúco.

– Len si daj. Klobásky sú domáce. Objednávam ich u mäsiara na Karláku. Nemysli si, že to robím pre týchto darmožráčov, – Vendulka s opovržením ukázala na stoly s jedlom a opakovane kývala hlavou akoby aj seba potrebovala presvedčiť. – Ale teba tu rada vidím, – vyfúkla kúdol dymu a uchlipla si z pohárika pred sebou.

– Krížovka? – ukázala na noviny rozložené pred Vendulkou.

– Tomáš mi ich nosí každý deň. Najprv sám prečíta, potom ich tu nechá.

– Hm. Je to ekologické a ekonomické. Kde je zase? – očami ho hľadala.

– Tomáš! Egyptská bavlna! – Vendulkin výrazný alt ho hneď našiel.

– Na koľko? – ozval sa niekde zo stredu miestnosti.

– Na štyri.

– Tak je to m-a-k-o, – už bol pri nich a hláskoval.

– Všetko vie. Má tam loď. V Hurgade. V Egypte, – Vendulka uznanlivo pokyvovala hlavou.

– Klobáska je vynikajúca. Korenená, – plnými ústami ju Vendulke chválila.

– Daj si aj z utopencov. Sama som ich nakladala.

Vrátila sa k misám, naložila si polovičku špekáčika s nakrojeným hrebeňovitým koncom, krajec chleba.

– Super! Tunajší chlieb mám veľmi rada.

– To vieš dievča, niet nad *český chleba*, – Vendulka sa zamyslene dívala za Tomášom. – Tiež nie je jednoduchý typ.

– Nie. Zato úspešný.

– Býval aj predtým. Za komunistov. Vtedy z toho ale nič nemal. Povedala som mu, že prvý milión oslávime v klube. A minulý týždeň prišiel: Vendulka, chystaj oslavy. Zarobil som.

Potom že oslavy na jej počesť! Narodeniny! Ha-ha! Mladý pán si len vymýšľa a vymýšľa. Svoj prvý milión možno naozaj zarobil. Pravdepodobne bola pri tom. Ak je to pravda a nechcel sa len vytiahnuť pred Vendulkou.

Tomáš a jeho piškótky. Nápad sa zrodil pri pohári bieleho vína. Bolo to na jeseň, dva dni potom, ako sa zoznámili. Sedeli v kaviarni parádneho hotela Paríž, Tomáš mal schôdzku s Talianom, ktorému chcel predat' chatu. Pán v dôchodcovskom veku, české korene ešte z čias prvej republiky. Po revolúcii prišiel viackrát na návštevu, túlal sa krajom odkiaľ pochádzali jeho prarodičia, objavil Sázavu a zamiloval si ju. Tomáš zas hľadal kupca, zdedil chatu po bezdetnej tete. Talian sa prihlásil na inzerát. Prišiel aj s paňou, obzreli si chatu, páčila sa im. Stačilo spísať zmluvu.

Zhovárali sa po anglicky, reč sa zvrtila aj na prácu, vysvitlo, že pán sa živí predajom fabrických zariadení, liniek na výrobu a balenie rôznych potravín. Okrem iného aj piškót. „Vyrábať piškótky by sa mi páčilo,“ Tomášovi sa hneď rozjasnila tvár. „Piškótky sú hlavne vajíčka a vzduch. Nemôže to byť ťažké,“ šepkal jej. Začal sa vrtieť na stoličke a rovno na mieste vyzvedal podrobnosti. Už sa ani nepokúšal spikovať, nechal Sandru simultánne prekladať. Vytiahol kúsok papiera, dlho sa vypytoval, všetko si zapisoval. Kreslil princíp výrobnej linky, zdrap papiera nestačil, pokračoval na obrúsok, jeden, druhý. Pri odchode si dlho potriasali ruky, nielen na znak dohody o chate, ale aj nad vidinou novej výrobne.

Krátko po Novom roku jej volal do Bristolu a víťazoslávne hlásil, že kúpil výrobnú linku. Našiel vhodný lokál aj majstra, ktorý bude riadiť výrobu. O mesiac spúšťajú. Začiatkom leta fabrika už fungovala, so závatným úspechom, ako sa sám chválil. Preto bola presvedčená, že jeho prvý milión pochádza z krehkých piškótok.

– Fiala, – ozvalo sa spoza chrbta.

– Tak! A teraz budeš mať na chvíľu postarané o zábavu, – Vendulka šepkala cez stôl.

Obzrela sa. Do tváre sa jej zabadli dve malé červené, krvou podliate oči. Tučnučký chlapík v texaskách a vyblednutej košeli. Neurčitý vek. Na prvý pohľad bolo vidieť, že je opitý. Hovoril ale jasne a zrozumiteľne.

– Karel Fiala, – znovu sa predstavil.

Predstavila sa a prijala natrčenú ruku. Spotená šmykľavá dlaň.